

מתוך היקדמת המחבר: ועיניכם תראינה בנים בני כשתילי זתים סביב לשלחנם,
חכמים ונבונים, ובתים מלאים כל טוב, גם עושר גם כבוד לא יסופו מזרעכם

גליון

זרע שמשון המבואר

פרשת הקת

אותיות ד • ה

דרוש מתוך הספר המסוגל 'זרע שמשון' שחברו הגאון המקובל

האלוקי חסידא קדישא רבנו שמשון חיים ב"ר

נחמן מיכאל נחמני ולה"ה

מח"ס 'זרע שמשון' ו'תולדות שמשון'

שחי לפני כ-300 שנה בתקופת האור החיים' ומקום קברו לא נודע

והבטיח שהלומד בחידושויו וספריו יזכה לישועות בבניי חיי ומזוני

נלב"ע ו' אלול תקל"ט

דרוש מנוקד ומבואר בתוספת ציונים והארות

יו"ל על ידי מוסדות זרע שמשון

שע"י האיגוד העולמי להפצת תורת זרע שמשון

י"ל ע"י האיגוד העולמי
להפצת תורת
"זרע שמשוון"

לקבלת הגליון נא לשלוח למייל:
zera277@gmail.com

ארה"ב

הרב מנחם בנימין פאשקס
ZERA SHIMSHON
C/O B PASKESZ 1645 48 ST
BROOKLYN NY 11204
347-496-5657
mbpaskesz@gmail.com

ארה"ק

הרב ישראל זילברברג
05271-66450

ניתן לשלוח תרומות והנצחות
לזכות ולע"ג ולקחת חלק בהוצאות
והפצת הגליונות והספרים.

ניתן להספיד בבנק מרנטל (17) סניף 635
מספר השבון 71713028 ע"ש זרע שמשוון,
כמו כן ניתן לתרום בכרטיס אשראי

זכות הצדיק ודביו תורתו הקדושים יגן מכל
צרה וצוקה, וישפיע על הלוטמים ועל המסייעים
בני חיי ומוזני ועל טוב טלה
כהנחתו
בהקדמת ספריו.

הוצאת והפצת קונטרס
"זרע שמשוון העבואר"
נתרם לעילוי נשמת

האשה הצדקת צרת ריזל
בת"כ עיכאל הלוי ע"ה
גדלה בגיה בעסירות לחירה ולחסד
הרבה לגעול חסד בעיפה ובענוה
והייתה עסויעת בצאר פנים לעניים ושבורי לב
גלב"ע ז' שבט תשע"ט
תהא עליצת יושר
עבור בגיה וכל עשפחה
תנצ"ב.ה.

יהי רצון

שהליעוד בספר הקדוש הזה
יהא לענוחת בפשה רוחה ונשעתה בעולם
העליון ובזכות הגדולה של רבינו זי"ע
תתעלה מעלה מעלה עחיל אל חיל
בגני ערוצים להעליץ טוב בעד כל ישראל
שגיושע בתשועת עולעים בב"א

לשוחפות של ברכה בכל עת
מוקד זרע שמשוון

ארץ ישראל 02-80-80-500
ארה"ב 347-496-5657

הודעה ובקשה!

השתדלנו להעמיק ברבתי רבנו ולבארם בראוי עד היכן שששנת ידנו, אולם דברי רבנו עמוקים מני ים ואין כמותנו כלל להתגדר ולומר שהשגנו את עומק דבריו והעיונו, ובראי לא לקבוע כשה שנתכב שזה הפירוש המוחלט בדבריו, ולכן אנו פונים אל כל הלוטמים הי"ו, שבאם תמצאו דברים שאינם כראוי ואינם עולים בקנה אחד עם דברי חז"ל או רבותנו הקדמונים, בודאי לא על רבנו הקדוש זי"ע יהיה תלונתכם כי אם עלינו, ובקשתנו שטוהה לשי מולומדים אשר יבין וימצא פירושים ודרכים וותרי דאויים בהבנת דברי רבנו, אא שמיטעיאם לודינו ככרי שנובל לתקנם ולשלכם במהרהרות הבאות, ובוה יהיה הלקו עמנו כובי הרבים.

כמו כן נשמח לקבל הערות והארות לשיפורים מכל סוג שהוא לתועלת הלוטמים,
וכן באם תמצאו טעות ושגיאה מכל סוג שהוא, אנא תיידעו אותנו על כך ותבואו על הברכה.

פְּרִשְׁתַּת חֻקַּת

ד

פְּסוּק (במדבר יט, יד) 'זאת התורה אדם
 כי ימות באהל'. מקשים, למה
 איצטריך למכתב 'זאת התורה', ד'אדם
 כי ימות באהל' לחודיה סגי.
 ולדין יובן שפיר, במאי דאמרינן

פסוק 'זאת
 התורה אדם
 כי ימות
 באהל'

זרע שְׁמִשׁוֹן הַמְּבֹאֵר

ד

'זאת התורה' - תורה אחת לכולם, ואפילו הצדיקים שמתו מטמאים

בגמרא **בְּמִסְכַּת כְּתוּבוֹת פֶּרֶק י"ב** (קג, ב), **בְּשֵׁמֶת רַבִּי, בְּטָלָה קְדָשָׁה. וְכָתְבוּ הַתּוֹסְפוֹת** (ד"ה אותו היום) **בְּשֵׁם הַר"ח כְּהֵן, ד'בְּטָלָה קְדָשָׁה רְצָה לומר, קְדָשָׁה פְּהֵנָה, ד'לְגַמְרֵי הַכְּהֵן הָיָה מְתָר לוֹ לְהַטְמֵא. אָבַל אֵין**

מדוע בפרשת טומאת מת הקדימה התורה לומר 'זאת התורה
 בְּפִסּוּק' (במדבר יט, יד)¹ 'זאת התורה אדם
 כי ימות באהל', מקשים המפרשים², למה
 איצטריך למכתב 'זאת התורה', דגם אם היה
 כתוב רק 'אדם כי ימות באהל', לחודיה -
 לבד, בלי הקדמת התיבות 'זאת התורה',
 סגי - היה די בכך להשמיענו דין טומאת
 אדם שמת.

דברי התוספות שמתר לכהן להטמא לצדיק

וְלִדְרִין יוֹבֵן שְׁפִיר - ולדברינו יבואר
 היטב לשון הפסוק, **בְּהַקְדָּם מַאי דְאִמְרִינָן**

ציונים ומקורות

אותו היום שמת רבי בטלה קדושה, שהיו קורין אותו
 רבינו הקדוש. והא דתניא בשילהי סוטה (מט, א),
 משמת רבי, בטלה ענוה ויראה, יש לומר, קדושה בכלל.
 והרב רבי חיים כהן היה אומר, אילמלי הייתי כשנפטר
 רבינו תם, הייתי מטמא לו, דהאי בטלה קדושה דקאמר
 הכא, היינו קדושת כהונה. וכן מוכח מדקאמר אותו
 היום, משמע אותו היום דוקא, ותו לא. ובהדיא אמר
 בירושלמי דמסכת ברכות בפרק מי שמתו (פ"ג ה"א),
 דכשמת רבי אמרו, אין כהונה היום. ואין נראה לרבי,
 דכמדומה לרבי, דהתם מיירי בטומאת בית הפרס
 דרבנן, אבל טומאה דאורייתא לא. ז. דהיינו

א. דרוש זה כתבו רבינו גם בפרשת תרומה (אור ד)
 וראה מה שהוסיף שם לבאר בענין מה שקבורת משה
 היה ע"י הקב"ה בעצמו. ב. לשון הפסוק, 'זאת
 התורה אדם כי ימות באהל' פל הָבָא אַל הָאֵהָל וְכָל אֲשֶׁר
 בָּאֵהָל יִטְמָא שְׂבַעַת יָמִים'. ג. ראה אור החיים
 שעמד בזה. והמהרש"א (ח"א ברכות סג, ב ד"ה
 שנאמר) כתב, שמפני שכתוב כאן 'זאת התורה', דרשו
 בגמרא (שם), שאין התורה מתקיימת אלא במי שממית
 עצמו עליה. ד. לשון הגמרא, והאמר רבי חייא,
 אותו היום שמת רבי בטלה קדושה. ה. ראה דברי
 התוספות, בהערה הבאה. ו. לשון התוספות,

(שם פסוק יא) 'הַנִּגַּע בְּמַת לְכָל נֶפֶשׁ אָדָם', דַּעֲקֵר הַטְּמֵאָה שֶׁל הַמַּת אֵינָה בָּאָה אֶלָּא מִחַמַּת שְׁמַתִּים עַל יְדֵי מִלְאָךְ הַמּוֹת וְכוּ', אָמְנָם הַצְּדִיקִים שֶׁנִּשְׁמָתָם יוֹצֵאת בְּנִשְׁקָה עַל פִּי ה', וְכֹאֲשֶׁר יִחַנו בֶּן יִסְעוּ, אֵין בָּהֶם שׁוּם טְמֵאָה כְּלָל.

נִרְאָה לְרַבִּי, דְּדִילְמָא דְּוָקָא בְּטְמֵאָת בֵּית הַפְּרָם דְּרַבְּנִין. אֶבְל בְּטְמֵאָה דְּאוּרִיתָא, לֹא, וְעֵי"שׁ.

וְלְכַאֲזָרְהָ דְּבְרֵי הַר"ח בְּהֵן, נְמוּקָם עָמָם, לְפִי מַה שֶׁפְּתַב הַשְּׁפָתֵי בְּהֵן (בְּפִרְשְׁתֵּינוּ ד"ה הַנוּגַע) עַל פְּסוּק

זרע שמשון המבואר

עָמָם, לְפִי מַה שֶׁפְּתַב הַשְּׁפָתֵי בְּהֵן (בְּפִרְשְׁתֵּינוּ ד"ה הַנוּגַע)^ט עַל הַפְּסוּק (שם יט, יא)^י 'הַנִּגַּע בְּמַת לְכָל נֶפֶשׁ אָדָם', דַּעֲקֵר הַטְּמֵאָה שֶׁל הַמַּת, אֵינָה בָּאָה, אֶלָּא מִחַמַּת שְׁבִנֵי אָדָם מְתִים - שְׁנִיטְלַת נִשְׁמַתָּם עַל יְדֵי מִלְאָךְ הַמּוֹת וְכוּ', שֶׁהוּא מִטְמֵא בְּנִגְיַתְעוּ בְּאָדָם. אָמְנָם הַצְּדִיקִים, שְׁאִינָם מְתִים עַל יְדֵי שְׁמֵלָךְ הַמּוֹת נוֹטֵל נִשְׁמַתָּם, אֶלָּא שֶׁנִּשְׁמָתָם יוֹצֵאת בְּנִשְׁקָה - עַל פִּי הַשְּׁכִינָה^י, וְכִמוּ שֶׁנֶּאֱמַר בְּמִשָּׁה וּבֵאֵהֲרֵן (בְּמִדְבָר לֵג, לַח דְּבָרִים לַד, ה)^י, שְׁמַתוֹ 'עַל פִּי ה' ט', וְכֹאֲשֶׁר יִחַנו בֶּן יִסְעוּ^י - כִּשְׁם שְׁבִיחֵינִיתִים, כְּלוֹמַר, בְּחֵייהֶם, הֵיוּ טְהוּרִים וְדְבוּקִים לְגַמְרֵי

הַתּוֹסְפוֹת, אֶבְל אֵין נִרְאָה לְרַבִּי, דְּדִילְמָא דְּוָקָא בְּטְמֵאָת בֵּית הַפְּרָם - לַעֲבוּר בְּשֶׁדָּה שֶׁהִיא בַּה קְבֵר, וְנַחֲרַשׁ הַשְּׁדָּה^י, שֶׁהִיא טוּמְאָה שְׁחוּשִׁים לַה רַק מְדַרְבְּנִין, שְׁמֵא גַם הַקְּבֵר נַחֲרַשׁ^ט, וְנַתְּפִירוּ עֲצֻמוֹת הַמַּת עַל פְּנֵי הַשְּׁדָּה, וְהַעֲבוּר שֶׁם יֵגַע אִו יֵשָׂא, אַחַת מֵעֲצֻמוֹתָיו שֶׁל הַמַּת וִיטְמֵא. וְכִיּוֹן שֶׁהוּא רַק חֲשַׁשׁ דְּרַבְּנִין, הוֹתֵר לְכַהֲנִים לַעֲבוּר שֶׁם, כְּדִי לְכַבֵּד אֶת רַבִּי וְלִלוּתוֹ. אֶבְל לְהַטְמֵא בְּטְמֵאָה דְּאוּרִיתָא, לֹא הוֹתֵר לְהֵם, אִפִּילוּ לְכַבּוּדוֹ שֶׁל רַבִּי, וְעֵי"שׁ.

הַצְּדִיקִים אֵינָם מְתִים עַל יְדֵי מִלְאָךְ הַמּוֹת וְלִכְּן אֵינָם מִטְמֵאִים וְלְכַאֲזָרְהָ דְּבְרֵי הַר"ח בְּהֵן, נְמוּקָם - טַעֲמָם

צינונים ומקורות

אַחַר פְּרִידַתָּם. אֶבְל מִי שְׁמַת עַל יְדֵי מִלְאָךְ הַמּוֹת, מִטְמֵא כָּל הַנוּגַע בּוֹ מִחַמַּת טוּמְאָה שְׁקִיבֵל מִמֶּנּוּ וְנִגַּע בּוֹ, וְטֵמֵא שְׁבַעַת יָמִים וְכוּ'. יב. לְשׁוֹן הַפְּסוּק, 'הַנִּגַּע בְּמַת לְכָל נֶפֶשׁ אָדָם וְטֵמֵא שְׁבַעַת יָמִים'. יג. עֵינִין מִיתַת נִשְׁקָה, בִּיאֵר בְּכַד הַקְּמָה (לְרַבִּינוּ בְּחֵי, סוּף עֵרַךְ אַהֲבָה) וּז"ל, נִשְׁקָה לְשׁוֹן דְּבִקוֹת וְכוּ', מִלַּת נִשְׁקָה הִיא דְּבִקוֹת הַחוּשֶׁק בַּחֲשׂוֹק, וְמוֹתוֹךְ כָּךְ הַנֶּשֶׁף נִפְרֶדֶת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, שְׁלֵא בְּהַרְגֵשׁ טַעַם מִיתָה, וְשְׁלֵא עַל יְדֵי כַח הַמִּשְׁחִיתָה, הוּא מִלְאָךְ הַמּוֹת. וְזוֹ הִיתָה מִיתַתוֹ שֶׁל רַבִּינוּ הַקְּדוֹשׁ וְכוּ', ע"כ. וְעֵינִין עוֹד לְהֵלֵן. יד. לְשׁוֹנוֹת הַפְּסוּקִים, וַיַּעַל אֶהֲרֹן הַכֹּהֵן אֶל הַר הַקָּדֵשׁ עַל פִּי ה' וַיָּמַת שָׁם בְּשִׁנַּת הָאָרְבָּעִים לְצֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִצְרָיִם מִצְרָיִם בַּחֲדָשׁ הַחֲמִישִׁי בְּאֶחָד לְחֹדֶשׁ. וַיָּמַת שָׁם מִשָּׁה עֶבֶד ה' בְּאֶרֶץ מִזְרָם עַל פִּי ה'. טו. כּוֹנוֹת הַשְּׁפָתֵי כְּהֵן, לְמַה שֶׁאִמְרוּ בְּכַבֵּב בְּתוֹרָא (זי, א), תְּנוּ רַבְּנֵי, שֶׁשֶׁה לֹא שִׁלַּט בְּהֵן מִלְאָךְ הַמּוֹת, וְאֵלוֹ הֵן, אֲבֵרָהֶם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב, מִשָּׁה אַהֲרֹן וּמְרִים וְכוּ', מִשָּׁה אַהֲרֹן וּמְרִים דְּכַתִּיב בְּהוּ 'עַל פִּי ה'', וְהָא מְרִים לֹא כַתִּיב בְּהוּ 'עַל פִּי ה'', אִמְרוּ רַבִּי אֵלְעֹזֵר, מְרִים נְמִי בְּנִשְׁקָה מִתָּה, דַּתִּיאָ שֶׁם' שֶׁם' מִמִּשָּׁה,

לְהַכְּסֵי בְּאוּהֵל שֶׁהִיא נִמְצָא שֶׁם רַבִּי, אִו לְגַעַת בּוֹ. ת. רֵאָה אֵהֲלוֹת (פִּי"ח מ"ב). ט. אֶבְל מִן הַתּוֹרָה אֵין חוּשִׁים לְכַךְ, לְפִי שְׁמִסְתְּמָא לֹא הִגִּיעָה הַמַּחֲרִישָׁה עַד הַמַּת. תּוֹסְפוֹת (מו"ק ה, ב ד"ה מִנְפַח). י. רֵאָה גִיטִין (סז, א), רַבִּי יוֹסִי נְמוּקוּ עִמוֹ. וּפִירִשׁ רַש"י, פִּירוּשׁוֹ עִמוֹ, לַתַּת טַעַם לְכָל דְּבִרְיוֹ, שֶׁהִיא מֵיִשְׁבַּב אֶת דְּבִרְיוֹ. יא. לְשׁוֹן הַשְּׁפָתֵי כְּהֵן, 'הַנוּגַע בְּמַת לְכָל נֶפֶשׁ אָדָם', זֶה שֶׁהִמִּיתָ עֲצֻמוֹ מִתְּאוֹת הָעוֹלָם, זֶה מַת עַל יְדֵי מִלְאָךְ הַמּוֹת, שֶׁהוּא מִטְמֵא בְּנִגְעוֹ בּוֹ, וְהוּא כְּנִגַּע צִרְעָתָה, לִזְהוּ 'הַנִּגַּע' נְחֹסֵר וְאִין כְּתִיב. 'לְכָל נֶפֶשׁ', לְכָלוֹת הַנֶּפֶשׁ, מִנְפֵשׁ וְעַד בְּשֵׁר יִכְלֵה. וְהִטִּיל בּוֹ זוּהַמָּא וְכוּ', זֶה צִרִיךְ שְׁלִישִׁי וְשִׁבְעִי. אֶבְל הַמַּת שְׁלֵא עַל יְדוֹ, כְּגוֹן מִיתַת הַצְּדִיקִים, שְׁמַתִּים עַל יְדֵי נִשְׁקָה עַל פִּי ה', אֵין רוּחַ הַטּוּמְאָה שׁוֹלֵטת בְּמִיתַתוֹ, לְפִי שְׁמֵרוֹ שְׁמַתוֹ, וְלֹא נַתְּפֵרוּ אַחַר הַיֵּצֵר הָרַע, וְנִשְׁאָרוּ תְּהוּרוֹת וְלִבְנוֹת, כְּמוֹ שְׁנוּפְחוֹ מִפִּי ה', וְעַל כֵּן יִצִּיאָתָם הִיא גַם כֵּן עַל פִּי ה', כֹּאֲשֶׁר יִחַנו כֵּן יִסְעוּ. וְלִזְהוּ אִמְרוּ חֲז"ל, צְדִיקִים אֵינָם מִטְמֵאִים, כִּיּוֹם שְׁמַת רַבִּי בְּטֵלָה כְּהוֹנָה, כְּמוֹ שְׁבִיחֵיהֶם שֶׁהָרוּ נִשְׁמַתָּן אֶף עַל פִּי שֶׁהִיתָה בְּגוּף, כֵּן

מֹשֶׁה (סוטה מ, ב). וּמֹשֶׁה שֶׁלָּקַח עֲצָמוֹת יוֹסֵף, גְּמָרִינוּ, שֶׁהֵטְמָא מֵת וְהֵמֵת עֲצָמוֹ מִתְּרִים בְּמַחְנֵה לִוְיָה, בְּדָאֲמָרִינוּ בְּפָרָק ג' דְּסוּטָה דָּף כ' (עמוד ב), וְעֵי"ש. וְאִי אֲמַרְתָּ שֶׁהַצְדִּיקִים אֵינָם מְטַמְּאִים, הִיכִי גְמָרִינוּ

וּמְשׁוּם הָכִי אֲתִי שְׁפִיר, בְּטֻלָּה קְדֻשָּׁת בְּהֵנָה לְגָמְרִי.

אָבֵל בְּד מְעִינִינוּ בִּיה שְׁפִיר, אִי אֶפְשָׁר לֹאמַר כֵּן, שֶׁהָרִי מִי לָנוּ גְדוּל מִיּוֹסֵף הַצְדִּיק, שֶׁלֹּא נִתְעַסַּק בּוֹ אֶלָּא

זרע שְׁמִשׁוֹן הַמְּבֹאָר

כשמעיינים היטב בענין זה, נראה, שאי אפשר לומר כן, כמו שכתב השפתי כהן, שאין לצדיקים טומאת מת, שְׁהָרִי מִי לָנוּ גְדוּל מִיּוֹסֵף הַצְדִּיק, שֶׁלֹּא נִתְעַסַּק בּוֹ - להעלות את ארונו ממצרים, אֶלָּא מֹשֶׁה רבינו בעצמו, כמו ששנינו בסוטה (ט, ב) ⁷¹. וּמֹשֶׁה שֶׁלָּקַח עֲצָמוֹת יוֹסֵף, גְּמָרִינוּ - למדנו, שֶׁהֵטְמָא מֵת ⁷², וְאִי הֵמֵת עֲצָמוֹ, מִתְּרִים להכנס בְּמַחְנֵה לִוְיָה ⁷³, בְּדָאֲמָרִינוּ בגמרא בְּפָרָק ג' דְּסוּטָה דָּף כ' (עמוד ב), וְעֵי"ש. וְאִי אֲמַרְתָּ שֶׁהַצְדִּיקִים בְּמִיתָתָם אֵינָם מְטַמְּאִים בטומאת מת, הִיכִי גְמָרִינוּ - היאך לומדים

להקב"ה, כך גם 'נסיעתם' מהעולם הזה לעולם הבא, כלומר, מיתתם, היא מתוך דביקות להקב"ה, ולא מחמת שליטת מלאך המות, ולכן אין בהם שום טְמָאָה בְּלָל.

וּמְשׁוּם הָכִי אֲתִי שְׁפִיר - לפי זה מיושב היטב, מה שאמרו בגמרא, שביום שמת רבי, בטלה קדושה, ופירש רבינו חיים כהן, דהיינו שבְּטֻלָּה קְדֻשָּׁת בְּהֵנָה לְגָמְרִי, כלומר, שהיה מותר לכהנים להתעסק בקבורתו של רבי, ולא נטמאו בכך ⁷⁴.

הוכחה שאף הצדיקים מטמאים במיתתם

אָבֵל, בְּד מְעִינִינוּ בִּיה שְׁפִיר -

ציונים ומקורות

מן הטומאה ההיא, אבל מי שמיתתו בנשיקה על ידי שכינה, הרי גופו טהור ונשמתו טהורה, ע"כ. וז"ל המדרש (משלי ט, ב), מיד נטפל אליהו זכור לטוב [ברבי עקיבא] ונטלו על כתפיו, וכשראה רבי יהושע הגרסי כך, אמר לאליהו, רבי, הלא אמרת לי אני אליהו כהן, וכהן אסור לטמא במת. אמר לו, דייך רבי יהושע בני, חס ושלום, שאין טומאה בצדיקים, ואף לא בתלמידיהם, ע"כ. אמנם ראה עוד להלן בהערה, מה שכתבו התוס' בבאור מדרש זה. וראה כלי יקר (ויקרא כא, ב), ובפרשתינו ד"ה פרה אדומה), שכתב כהשפתי כהן. וראה נטע שורק (שו"ת יו"ד סימן קח), שכתב לדון בברבי הכלי יקר. יח. לשון המשנה, יוסף זכה לקבור את אביו, ואין באחיו גדול ממנו, שנאמר (בראשית ג, ז-ז) ויעל יוסף לקבור את אביו ויעל עמו גם רכב גם פרישים, מי לנו גדול מיוסף, שלא נתעסק בו אלא משה. יט. לשון הגמרא, והתניא, טמא מת מותר ליכנס למחנה לוי, ולא טמא מת בלבד אמרו, אלא אפילו מת עצמו, שנאמר (שמות יג, יט) ויוקח משה את עצמות יוסף עמו, עמו במחיצתו. כ. כשהיו בני ישראל במדבר, היו שם שלש 'מחנות', מחנה שכינה - [המשכן, וחצר

ומפני מה לא נאמר בה 'על פי ה', שגנאי הדבר לומר. טז. מליצה זה ע"פ לשון הפסוק (במדבר ב, יז). יז. זה לשון הזוהר (פרשת וישלח קסה, א), ובגין כך צדיקא דמשודלי באורייתא לא מסתאבי גופא דלהון (אלא הוא דכי כגון אליהו בבי קברי דאשכחוהו רבנן ושאלו ליה, ולאן כהן הוא מר. אמר לון, צדיקא לא מסאבי במיתתהון, כמה דתנינן, ביום שמת רבי בטלה כהונה, כלומר דאתעסקו ביה), דלא שרא עלייהו רוח מסאבא. וכהנת רבינו עתה ש'להר"ח כהן אין הצדיקים מטמאים במיתתם. כן מבואר בערוך לנו (יבמות סא, א. נדה ע, ב) ובפנים יפות (בפרשתינו) וביפה עינים וברש"ש (בתוספות כתובות שם). וכדברי השפתי כהן, כתב בכד הקמח (שם) וז"ל, מיתת נשיקה וכו', וזו היתה מיתתו של רבינו הקדוש וכו'. ומזה דרשו חז"ל בכתובות, משמת רבי בטלה קדושה, כלומר, שאף הכהנים נתעסקו בקבורתו, לפי שהיתה מיתתו בנשיקה על ידי שכינה, שלא על ידי מלאך המות, ולכן נתעסקו בו, ולא נטמאו, שאין הטומאה במת אלא מצד מלאך המות, ומפני זה תקנו הגאונים ז"ל לרחוץ הידים לכל הנכנסים באהל המת, כדי להטהר

מְיוֹסֵף לְשָׂאֵר מְתִים, וְהֵלֵא יוֹסֵף הָיָה צְדִיק וְלֹא הָיָה מְטָמָא. וְעַל פְּרִחְדָּ לֹאמֵר, שְׁנֵים הַצְדִּיקִים מְטָמָאִים. וְעוֹד, שְׂאֵף מִדְּבָרֵי הַר"ח עֲצָמוּ מוֹכַח הֵכִי, דְקָאמֵר, שְׁחִכְהֵן הָיָה מְתָר לֹא לְהַטְמָא, עַכ"ל.

זֶרַע שְׁמִשׁוֹן הַמְּבוֹאֵר

עב"ל. דְשָׁמַע מִיְנֵה שְׁיֵשׁ הַטְמָאָה, אֵלֵא שְׁלַכְהֵן הוֹתֵר לְהַטְמָא לְכַבּוּדוֹ שֶׁל רַבִּי, שֶׁמַּחֲמַת הַכְּבוֹד הֵרֵב שֶׁהָיוּ חַיִּיבִים לְתַתּוֹ לֹא בְּמוֹתוֹ, הֵיחָ דִּינוֹ כְּמַת מְצוּהָ, שְׁמוֹתָר לְכַהֵן לְהַטְמָא לֹא^כ.

וְעוֹד, דָּאֵם כְּדַבְרֵי הַשְּׁפָתִי כַהֵן, שֶׁהַצְדִּיקִים אֵינֵם מְטָמָאִים, הַש"ס לֹא הָיוּ לִיָּה לֹאמֵר, שְׁבִאוֹתוֹ יוֹם שֶׁמַּת רַבִּי בְּמִלְחָה הַקְּדוּשָׁה, שְׁזֵה מִשְׁמַע שֶׁהַטְּמוּאָה הִיחָה קִיּוּמָהּ, אֵלֵא שְׁקִדוּשַׁת הַכְּהֻנִּים בְּטֵלָה, אֵלֵא אֲדַרְבָּא הַגְּמָרָא הִיחָה צְרִיכָה לֹאמֵר, בְּמִלְחָה הַטְּמָאָה - שֶׁהִנוּגַע בְּרַבִּי אֵינוֹ נְטָמָא, מִפְּנֵי שֶׁהִיָּה צְדִיק.

צדיקים גמורים מטמאים

רק כדי שלא להוציא לעז על צדיקים אחרים

וְכַדִּי שְׂאֵלָא יְקָשָׁה זֶה לְפָרוּשׁ הַשְּׁפָתִי כַהֵן הַנ"ל, דְהָא טַעְמָא רַבָּה - טַעַם גְּדוֹל וְחָשׁוּב

מְיוֹסֵף לְשָׂאֵר מְתִים, שְׁמוֹתָר לְהַכְּנִיסֵם לְמַחְנֵה לִוְיָהּ, וְהֵלֵא יוֹסֵף הָיָה צְדִיק, וְלֹא הָיָה מְטָמָא בְּמוֹתוֹ, וְלֹכֵן הֵיחָ מוֹתָר לְהַכְּנִיסוֹ לְמַחְנֵה לִוְיָהּ, מַה שְׁאִין כֵּן שְׂאֵר מְתִים הַמְטָמָאִים, וְגַם אֵלֹא שְׁנַטְמָאוּ לְהֵם, אִפְשֵׁר שְׂאֵסוּרָה כְּנִיסַתְם לְמַחְנֵה לִוְיָהּ.

וְעַל פְּרִחְדָּ צְרִיךְ לֹאמֵר, שֶׁמַּמָּה שְׁלַמְדִים מִמַּשֶּׁה שְׁלַקַּח אַרוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף, שְׁטָמָא מַת מוֹתָר לְהַכְּנִס לְמַחְנֵה לִוְיָהּ, מוֹכַח, שְׁנֵים הַצְדִּיקִים מְטָמָאִים בְּמִיתַתְם אֵת הַנוּגְעִים בְּהֵם, וְאֵת הַנְּכַנְסִים בְּאוּהֵלֵם^כ.

וְעוֹד, שְׂאֵף מִדְּבָרֵי הַר"ח עֲצָמוּ מוֹכַח הֵכִי - שְׂאֵף הַצְדִּיקִים מְטָמָאִים בְּמִיתַתְם, וְשֶׁלֹּא כְּדַבְרֵי הַש"ךְ, דְקָאמֵר, שְׁחִכְהֵן הָיָה מְתָר לֹא לְהַטְמָא,

צִיּוֹנִים וּמְקוֹרוֹת

הַצְדִּיקִים מְטָמָאִים כִּיּוֹן שֶׁנִּפְשׁ הַצְדִּיק עֲדִיין נִמְצָאָת בְּעוֹלָם, אֲבָל לְאַחַר קְבוּרַתְם אִף הַצְדִּיקִים מְטָמָאִים. שֶׁהִקְשָׁה מֵאֲרוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף. כַּב. וְכַמוֹ שֶׁמִּשְׁמַע בִּירוּשָׁלַיִם (בְּרֻכּוֹת פ"ג ה"א), וּז"ל, מַהוּ שֵׁיטְמָא כַהֵן לְכַבּוּד הַנְּשִׂאָה, כַּד דַּמְךְ [כְּשֶׁנִּפְטַר] רַבִּי יוֹדֵן נְשִׂאָה, אַכְרִיז רַבִּי יִנְאִי וּמַר [וְאָמַר], אֵינִן כְּהוֹנֵה הַיּוֹם וְכו', אִמַּר רַבִּי נִסָּא, בְּמִיתַתְן עֲשׂוּ אוֹתָן כְּמַת מְצוּהָ. וְכַב"י (יו"ד סִימָן שַׁעַד) מְבוֹאֵר שְׂאֵף לְדַבְרֵי הַר"ח כַהֵן, הַצְדִּיקִים מְטָמָאִים בְּמִיתַתְן, אֵלֵא שֶׁהַטְּמוּאָה הוֹתֵרָה בְּנִשְׂאָה שֶׁעֲשָׂאוּהוּ כְּמַת מְצוּהָ, שֶׁהַכֵּל מִיְטָמָאִים לוֹ. וְכֵן כְּתוּב בְּבִיאוֹר הַגַּו"א (שֶׁם סִק"א), וּבְשׁו"ת יוֹת רַעַן (שֶׁם). וּז"ל הַתּוֹסֵפוֹת (ב"מ קִיד, ב ד"ה מַהוּ), וְכֵן מְצִינָה כְּשֶׁהִיָּה [אַלִּיהוֹן] קוֹבֵר אֵת רַבִּי עֲקִיבָא, הֵיחָ דוּחָה, שְׁאֵמֵר לִיָּה, וְכִי אֵינְךְ כַהֵן. אִמַּר לִיָּה, צְדִיקִים אֵינִן מְטָמָאִין. וְדַחָה אוֹתוֹ כֵּן מְשׁוּם כְּבוֹדוֹ דְּרַבִּי עֲקִיבָא, וְעִיקֵר טַעְמוֹ הֵיחָ לְפִי שֶׁהִיָּה מַת מְצוּהָ, לְפִי שֶׁהָיוּ יִרְאִים לְקַבְּרוֹ שֶׁהִיָּה מֵהַרוּגֵי מַלְכוּת. וְע"ע עֵרוֹךְ לְגַר (סוּכָה כה, ב ד"ה שְׁהִיוּ).

הַמְשַׁכֵּן]. מַחְנֵה לִוְיָהּ -מְקוֹם חֲנִיית מִשֶּׁה רַבִּינוּ (וְהַלּוּיִים), וּמַחְנֵה יִשְׂרָאֵל -מְקוֹם הַדְּגִלִים, שֶׁהִיָּה מְקוֹם חֲנִיית בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְהֵם הָיוּ שְׁלֹשׁ פְּרַסְאוֹת לְכֹל צַד]. ע"פ רש"י (סוּטָה שֶׁם ד"ה עֲמוּ). בּוֹמֵן שְׁבִית הַמִּקְדָּשׁ הֵיחָ קִיּוּם, הִיחָה כֹל יִרוּשָׁלַיִם עַד הַר הַבַּיִת מַחְנֵה יִשְׂרָאֵל, וְהַר הַבַּיִת עַד שְׁעָרֵי הַעֲזָרָה מַחְנֵה לִוְיָהּ, וּמַהֲעֲזָרָה וּלְפָנִים מַחְנֵה שְׁכִינָה. זְבַחִים (קִטּוּ, ב). טָמָא מַת הֵיחָ מְשׁוּלַח רַק מִמַּחְנֵה שְׁכִינָה, וְהוֹתֵר לְהַכְּנִס אִף בְּמַחְנֵה לִוְיָהּ. וְרַק זְבִים וְזִבּוֹת נְדוּת וְיוֹלְדוֹת, וְכֵן מְצוּרַעִים, נִאֲסְרוּ לְהַכְּנִס בְּמַחְנֵה לִוְיָהּ. הַמְצוּרַעִים נִשְׁלַחוּ אִף חוּץ לְמַחְנֵה יִשְׂרָאֵל. ע"פ רַמְב"ם (בִּיאַת מִקְדָּשׁ פ"ג ה"א-ד). כַּא. רֵאָה

שׁו"ת מַהְרִ"ל (סִימָן קָן) שֶׁהוֹכִיחַ שְׁצִדִּיקִים מְטָמָאִים בְּקַבְרֵיהֶם, שְׁמִי לְנוּ גְדוֹל מְיוֹסֵף, שְׁנוּשָׂאֵי אַרוֹנוֹ נִדְּחוּ לְפַסַּח שְׁנִי. וְכֵן הִקְשָׁה בְּשׁו"ת יוֹת רַעַן (ח"ב סִימָן כו אוֹת ג), וְעִי"שׁ מַה שֶׁכְּתוּב לִישׁוּב. וּבְשׁו"ת טוֹב טַעַם וְדַעַת (לְמַהְר"שׁ קְלוּגֵר זצ"ל, מֵהַדּוּרָא תְּלִיתָאָה יו"ד סִימָן רלו) כְּתוּב לִישׁוּב וְלַחֲלֵק, שְׂרַק עַד הַקְּבוּרָה אֵינִן

קאמר. ועוד, שאף מפרשים אחרים (ראה רמב"ן במדבר יט, ב) כתבו, שהצדיקים שאינם מתים על ידי מלאך המות, אינם מממאים. צריך לומר, שאף על פי שלפי האמת אינם מטמאים, שהרי יצאתה נשמתם בנשיקה, עם כל זה, לא רצה

הכתוב לחלק ביניהם, בשביל שלא לחלק בין צדיק לצדיק, כדאמרנו התם בכתבות פרק הנ"ל (קג, א), דרבי כל בי שמישי אתי לביתה וכו', ותו לא אתא, כרי שלא להוציא לעז על צדיקים הראשונים.

זרע שמשון המבואר

מפני שעל ידי זה, יצא לעז על אותן צדיקים שמתו על ידי מלאך המות, שיאמרו העולם שלא היו צדיקים גמורים, וכדאמרנו בגמרא התם בכתבות פרק הנ"ל (קג, א)²⁷, דרבי, לאחר פטירתו, כל בי שמישי אתי לביתה וכו' - כל בין השמשות של ערב שבת, היה בא לביתו, ותו לא אתא - כשהתחיל הדבר להתגלות, שוב לא הגיע, כרי שלא להוציא לעז על צדיקים הראשונים - שלא יאמרו שהצדיקים שלא היה להן רשות לחזור לביתם לאחר פטירתם, לא היו צדיקים כמו רבי²⁸.

קאמר הש"ך, ולכאורה צדקו דבריו. ועוד, שאף מפרשים אחרים²⁹ כתבו, שהצדיקים שאינם מתים על ידי מלאך המות, אלא בנשיקה, אינם מטמאים. צריך לומר, שאף על פי שלפי האמת אינם מטמאים - לא היה ראוי שיטמאו, שהרי יצאתה נשמתם בנשיקה, ולא על ידי מלאך המות, והטומאה שהמת מטמא, אינה אלא מפני שמלאך המות המיתו, עם כל זה, לא רצה הכתוב לחלק ביניהם, בשביל שלא לחלק בין צדיק לצדיק³⁰, ולומר, שצדיק שמת בנשיקה אינו מטמא, וצדיק שמת על ידי מלאך המות מטמא,

ציזנים ומקורות

נפשם אבל סייע לזכותה, ועל כן תעלה נפשם בנשיקה, ועל גיוסם ישכון אור זרוע לעולם. כד. וכעין זה כתב בישמח משה שם. כה. לשון הגמרא, כל בי שמישי הוה אתי לביתה, ההוא בי שמשא, אתאי שבכתא קא קריה אבא [פעם אחת בבין השמשות של ערב שבת, אירע, שבאה שכינה אחת, וקראה בפתח העשר], אמרה אמתיה, שתיקו, דרבי יתיב [תשתקי ואל תפריעי עכשו, שהרי רבי יושב כעת בבית], כיון דשמע [רבי, שנודע הדבר שוב לביתו], שוב לא אתא [שוב לא חזר רבי לביתו, כדין שלא להוציא לעז על צדיקים הראשונים. כו. ואף שהשפתי כהן, וכן הרמב"ן, ספר החינוך, וכד הקמח הנ"ל, כתבו שצדיקים אינם מטמאים, כיונתם שהסברה היתה נותנת שלא יטמאו, אבל למעשה הדין הוא שמתמאים, כדי שלא להוציא לעז על שאר הצדיקים שלא מתו בנשיקה. ולפי זה צריך לומר, שמה שכתב השפתי כהן, שביום שמת בו רבי בטלה כהונה, לפי שיכמו שבחיהם טהרו נשמתן אף על פי שהיתה בגוף, כן אחר פרידחם, היינו שכך היה ראוי

כג. זה לשון הרמב"ן (במדבר יט, ב) וטעם טומאת המת, בעטיו של נחש, כי הנפטרים בנשיקה לא יטמאו מן הדין, והוא שאמרו צדיקים אינם מטמאין. [וראה בתורת האדם להרמב"ן, שרק מטעם קורבה מותר לכהן לטמאות לצדיקים, ולא משום שאין מטמאין, ולפי דברי רבנו דלהלן אין כאן סתירה, שלמעשה הושוו הצדיקים לשאר כל אדם ומטמאין]. וז"ל החינוך (מצוה רסג), וגוף האדם המת, פירשו חכמים שהוא אבי אבות הטומאה, כלומר שיש לו טומאה חזקה עד מאד, למעלה מכל טומאה. והענין הוא, כי בהפרד מעליו צורת השכל החיה הטובה, וישאר הוא לבדו, בשגם הוא בשר פחות וגרוע ומשתוקק אל הרעות, וגם ברעות רבה החטיא הנפש היקרה בעודה שוכנת אצלו, על כן ראוי שיטמא כל סביביו, בהתפשט מעליו כל הורו זוהו נפשו, ולא נשאר בו כי אם החומר הרע וכו', וראיתי רמז אל הטעם הזה שכתבתי בטומאת המת, שאמרו זכרונם לברכה כי הצדיקים גמורים אינם מטמאין, ולפי הדומה כי הכוונה לפי שגופם טהור ונקי ולא החטיא

וְאֵת פֶּאֶן כְּתֹב 'זֹאת הַתּוֹרָה אֲדָם פִּי יָמוֹת וְכוּ' יִטְמָא שְׁבַעַת יָמִים, כְּלוּמַר, תּוֹרָה אַחַת לְכָל הַמֵּתִים, שְׁיִטְמָאוּ, אֵף עַל פִּי שֵׁשׁ בָּהֶם צְדִיקִים, שֶׁהִסְבִּירָא נִוְתְּנָת שְׁלֵא יִטְמָאוּ, וְכֵן הוּא לְפִי הָאֲמַת, הוֹאִיל שְׁיִצְתָּה נְשַׁמְתָּם בְּנִשְׁקָה, אִין טְמָאָה בָּהֶם כְּנָל. אֲפִלוּ כֹהֵי, הִנְגַע בָּהֶם יִטְמָא.

וּמַעֲתָה נִבָּא לְבִאֵר הַכְּתוּב 'זֹאת הַתּוֹרָה אֲדָם' וְכוּ, עַל דְּרָךְ שְׁדַרְשׁוּ רַז"ל (ובחים כו, ב גדה מ, ב), 'זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה' (ויקרא ו, ב), תּוֹרָה אַחַת לְכָל הָעוֹלָם, אֲפִלוּ פְּסוּלִים, שְׂאֵם עָלוּ לֹא יִרְדּוּ. וְכִמוּ שְׁפָרְשׁ רִש"י ז"ל שֵׁם, שְׁכָתֵב 'זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה' לְפִי שֶׁהִסְבִּירָא הֵיחָה נִוְתְּנָת שֶׁהִפְסוּלִים יִרְדּוּ.

זרע שְׁמִשׁוֹן הַמְּבוֹאֵר

שיש 'תורה אחת', ודין אחד שוה, לכל הקרבנות העולים, וזה מלמד, שאף הפסולים אם עלו על המזבח, לא ירדו.

ולפי זה יש לומר, שאף פֶּאֶן כְּתֹב בפסוק 'זֹאת הַתּוֹרָה אֲדָם פִּי יָמוֹת וְכוּ' יִטְמָא שְׁבַעַת יָמִים, כְּלוּמַר, כְּדִי לַלְמַד, שִׁישׁ תּוֹרָה אַחַת - דִּין אֶחָד הַשּׁוֹה, לְכָל הַמֵּתִים שְׁיִטְמָאוּ, אֵף עַל פִּי שֵׁשׁ בָּהֶם - בִּינֵיהֶם צְדִיקִים, שֶׁהִסְבִּירָא נִוְתְּנָת שְׁלֵא יִטְמָאוּ, וְכֵן הוּא לְפִי הָאֲמַת, שֶׁהוֹאִיל שְׁיִצְתָּה נְשַׁמְתָּם בְּנִשְׁקָה, וְלֹא עַל יַדֵּי מַלְאָךְ הַמּוֹת, אִין טְמָאָה בָּהֶם, כְּנָל - כְּדַבְּרֵי הַשְּׁפַתִּי כֹהֵן. אֲפִלוּ כֹהֵי, הִנְגַע בָּהֶם יִטְמָא, כְּדִי שְׁלֵא לְחַלֵּק בֵּין צְדִיק לְצְדִיק.

'זאת התורה' - תורה אחת לכל המתים שמיטמאים הנוגעים בהם

וּמַעֲתָה, נִבָּא לְבִאֵר הַכְּתוּב 'זֹאת הַתּוֹרָה אֲדָם' וְכוּ, עַל דְּרָךְ שְׁדַרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל בַּגְּמָרָא (ובחים כו, ב גדה מ, ב)¹⁰, עַל הַפְּסוּק (ויקרא ו, ב)¹¹ 'זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה' תּוֹרָה אַחַת לְכָל הָעוֹלָם - דִּין אֶחָד נוֹהֵג בְּכָל הַקְּרַבְנוֹת הָעוֹלִים עַל הַמִּזְבֵּחַ, שְׂאֵפְלוּ קְרַבְנוֹת הַפְּסוּלִים, שְׂאֵם כָּבַר עָלוּ עַל הַמִּזְבֵּחַ, לְהַקְטִירֵם, לֹא יִרְדּוּ - אִין מוֹרִידִים אוֹתָם מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ, אִלֵּא מַקְטִירִים אוֹתָם. וְכִמוּ שְׁפָרְשׁ רִש"י ז"ל שֵׁם¹², שְׁכָתֵב הַפְּסוּק, 'זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה', לְפִי שֶׁהִסְבִּירָא הֵיחָה נִוְתְּנָת שֶׁהִפְסוּלִים יִרְדּוּ, וְלִכְךָ כְּתוּב 'זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה', לְלַמַּד

צִיּוּנִים וּמְקוֹרוֹת

הַפְּסוּק, 'צוֹ אֶת אֶהְרֵן וְאֶת כְּנִיז לְאֹמֵר זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה הוּא הָעֹלָה עַל מוֹקְדָה עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלֵּילָה עַד הַבֶּקֶר וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תּוֹקֵד בּוֹ'. כֵּט ז"ל רִש"י (ויקרא ו, ב), 'זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה' וְגו', וְלַלְמַד עַל הַפְּסוּלִין אִיזָה אִם עֹלָה יִרְדּוּ, וְאִיזָה אִם עֹלָה לֹא יִרְדּוּ, שְׁכַל 'תּוֹרָה' לְרַבּוֹת הוּא בָּא, לֹמַר, תּוֹרָה אַחַת לְכָל הָעוֹלָם, וְאִפִּילוּ פְּסוּלִין, שְׂאֵם עָלוּ לֹא יִרְדּוּ. וּכְפִירוֹשׁ הַרְע"ב 'עֹמֵר נִקָּא' (על רִש"י) כְּתַב, שְׂאֵם לֹא הִיָּה כְּתוּב לֹא הִרִיבּוּי 'תּוֹרַת', וְלֹא הִמְיַעוּט 'הִיא', הוּא אִמְיַנָּא שֶׁהִסְבִּירָא נִוְתְּנָת שְׁכַל הַפְּסוּלִין אִם עָלוּ לֹא יִרְדּוּ.

לְהִיּוֹת, אֲבָל לֹא שִׁכַּךְ הִיָּה הַדִּין לְמַעֲשֵׂה. כּו. לְשׁוֹן הַגְּמָרָא, רַבִּי שְׁמַעוֹן אֹמֵר, 'עוֹלָה', אִין לִי אִלֵּא עוֹלָה כְּשֶׁרָה, מִנִּין לְרַבּוֹת שְׁנִשְׁחַטָה בְּלִילָה, וְשִׁנְשַׁךְ דִּמָּה, וְשִׁצַּע דִּמָּה חוּץ לְקַלְעִים, וְהִלָּךְ, וְהִיּוֹצָא, וְהִטְמָא, וְשִׁנְשַׁח חוּץ לְזַמְנוּ חוּץ לְמַקְוָמוּ, וְשִׁקְיָבְלוּ פְּסוּלִין וְזִרְקוּ אֶת דִּמָּה, וְהִנְיַתִּין לְמַעֲלָה שְׁנַתְּנָן לְמַטָּה, וְהִנְיַתִּין לְמַטָּה שְׁנַתְּנָן לְמַעֲלָה, וְהִנְיַתִּין בְּפָנִים שְׁנַתְּנָן בַּחוּץ, וְהִנְיַתִּין בַּחוּץ שְׁנַתְּנָן בְּפָנִים, וְהַפְּסַח וְהַחֲטָאֵת שְׁשַׁחֲטָן שְׁלֵא לְשַׁמֵּן, מִנִּין תְּלַמּוּד לֹמַר 'תּוֹרַת הָעוֹלָה' רִיבָה, תּוֹרָה אַחַת לְכָל הָעוֹלָם שְׂאֵם עָלוּ לֹא יִרְדּוּ, ע"כ. כַּח. לְשׁוֹן

ח

כִּי כִּד הִיְתָה שְׂאֵלַת יִשְׂרָאֵל שְׂאֲמָרוּ (פסוק ד) 'לָמָּה נָמוֹת אֲנַחְנוּ וּבְעִירְנוּ'. וְעוֹד יֵשׁ לְתַקְשׁוֹת, דְּמִילְתָּא דְּפִשְׁטָא הִיא שְׂהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹתֵן לְכָל בְּרִיָּה דִּי מַחְסוּרָה, וְהוּא בְּרַחֲמֵי וְזֵן מְקַרְנֵי רְאֵמִים עַד בְּיַצִּי בְּנִים (שבת קז, ב).

'וְהִשְׁקִיתָ אֶת הָעֵדָה וְאֶת בְּעִירֵם' (במדבר כ, ח), פִּרְשׁ רִש"י, מְלַמֵּד שְׁחַס תְּקַדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל מְמוֹנֵם שֶׁל יִשְׂרָאֵל. מְקַשִּׁים, מְנָא לִיה לְרִש"י לְלַמֵּד שְׁחַס וְכו', דִּילְמָא לְכַד נְאָמַר 'וְהִשְׁקִיתָ אֶת הָעֵדָה וְאֶת בְּעִירֵם',

פסוק 'והשקית את העדה וכו', פירש רש"י, מלמד שחשס הקדוש ברוך הוא על ממונם של ישראל

זרע שְׁמִשׁוֹן הַמְּבוֹאָר

ח

ביאור הלימוד שהקב"ה חס על הבהמות להשקותם, משום שהיו ממונם של ישראל

שְׁהָרֵי אֲמָרוּ (פסוק ד)¹ 'לָמָּה נָמוֹת אֲנַחְנוּ וּבְעִירְנוּ', וְעַל כֵּן הִשִּׁיב הַקַּב"ה לַמְשֵׁה, שִׁישְׁקָה אוֹתָם וְאֵת בְּהַמְתָּם, כְּשֵׁאלַתְּם.

וְעוֹד יֵשׁ לְתַקְשׁוֹת עַל דְּבַרֵי רִש"י, דְּמִילְתָּא דְּפִשְׁטָא הִיא - שְׁדַבֵּר פְּשוֹט הוּא, שְׂהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹתֵן לְכָל בְּרִיָּה דִּי מַחְסוּרָה - מַה שְּׁחָסַר לָהּ לַמַּחֲיִיתָה, וְהוּא בְּרַחֲמֵי וְזֵן אֶת כָּל בְּרִיּוֹתֵינוּ, מְקַרְנֵי רְאֵמִים - מִיֵּן חִיָּה גְדוּלָּה, עַד בְּיַצִּי בְּנִים - מִיֵּן שְׂרַץ קִטְן מְאֹד, כְּלוּמַר, מְגַדּוֹל וְעַד קִטְן (שבת קז, ב)². וְאִם כֵּן, כִּיצַד נִלְמַד מִכָּאן שֶׁהַקַּב"ה חָס עַל מְמוֹנֵם שֶׁל יִשְׂרָאֵל³.

דקדוקים בלימוד שחס הקב"ה על בהמתם של ישראל

עַל הַפְּסוּק (במדבר כ, ח)⁴ 'וְהִשְׁקִיתָ אֶת הָעֵדָה וְאֶת בְּעִירֵם' - בְּהַמְתָּם, פִּרְשׁ רִש"י⁵, מְלַמֵּד שְׁחַס תְּקַדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל מְמוֹנֵם - נִכְסֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְלִכְךָ צִוּוּהָ לְהַשְׁקוֹת גַּם אֶת בְּהַמְתָּם, כְּדִי שֶׁלֹּא יָמוּתוּ בְּצַמָּא, וְלֹא יֵיֵאבְדוּ נִכְסֵיהֶם.

מְקַשִּׁים הַמְּפֹרְשִׁים⁶, מְנָא לִיה - מִנִּין לוֹ לְרִש"י לְלַמֵּד מִפְּסוּק זֶה, שְׁחַס וְכו' הַקַּב"ה עַל מְמוֹנֵם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, דִּילְמָא - שְׁמָא לְכַד נְאָמַר 'וְהִשְׁקִיתָ אֶת הָעֵדָה וְאֶת בְּעִירֵם', כִּי כִּד הִיְתָה שְׂאֵלַת יִשְׂרָאֵל - שְׁבִיקְשׁוּ גַם עֲבוּר הַבְּהֵמוֹת,

ציונים ומקורות

לְמֹות שְׁחַס אֲנַחְנוּ וּבְעִירְנוּ. לְד. לְשׁוֹן הַגְּמָרָא, וְהֵאמַר מִרְיֹשֵׁב יוֹשֵׁב הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְזֵן מְקַרְנֵי רְאֵמִים וְעַד בְּיַצִּי כִּנְיִים. וְזֶה לְשׁוֹן הַגְּמָרָא בְּעַבְדוּהָ זֵרָה (ג, ב), וְהֵאמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שְׁעוֹת הוּי הַיּוֹם, שְׁלֹשׁ הָרֵאשׁוֹנוֹת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בְּתוֹרָה, שְׁנֵיּוֹת יוֹשֵׁב וְדָן אֶת כָּל הָעוֹלָם כְּלוּל, כִּיּוֹן שְׁרוּאָה שְׁנַתְחַיִּיב עוֹלָם כְּלִיָּה עוֹמֵד, מְכַסֵּא הַדִּין וְיוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים, שְׁלִישִׁיּוֹת יוֹשֵׁב וְזֵן אֶת כָּל הָעוֹלָם כְּלוּל, מְקַרְנֵי רְאֵמִים עַד בְּיַצִּי כִּנְיִים. לְד. נִרְאָה שְׁקוּשִׁית רַבִּינוּ הִיא, שְׁבַפְשֻׁטוֹת נִרְאָה מִפִּירוּשׁ רִש"י, שְׁמָה צִוּוּהָ הַקַּב"ה לְהַשְׁקוֹת אֶת הַבְּהֵמוֹת, הִיָּה מְשׁוּם שֶׁהַקַּב"ה חָס עַל מְמוֹנֵם שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְעַל זֶה קָשָׁה, שְׁגַם בְּלִי זֶה בּוֹדָאֵי הִיָּה הַקַּב"ה

ל. לְשׁוֹן הַפְּסוּק, 'קַח אֶת הַמַּטֵּה וְהַקְּהֵל אֶת הָעֵדָה אִתָּה וְאֶהְרֵן אִחִיד וְדַבְּרָתָם אֶל הַפֶּלַע לְעִנְיֵיהֶם וְנָתַן מִיָּמָיו וְהוֹצֵאתָ לָהֶם מִיֵּן הַפֶּלַע וְהִשְׁקִיתָ אֶת הָעֵדָה וְאֶת בְּעִירֵם'. לֹא. לְשׁוֹן רִש"י, 'וְאֵת בְּעִירֵם', מְכַאן, שְׁחַס הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל מְמוֹנֵם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, ע"כ. וז"ל הַגְּמָרָא (מְנַחוֹת עו, ב), אָמַר רַבִּי אֱלֵעָזָר, הַתּוֹרָה חָסָה עַל מְמוֹנֵן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, הִיכָא רַמִּזְיָא, דְּכַתִּיב 'וְהִשְׁקִיתָ אֶת הָעֵדָה וְאֵת בְּעִירֵם'. לְב. בִּיאוּרֵי מַהֲרַ"י (לְבַעַל הַתְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן, פְּסוּק ח) הוֹבֵא בְּשַׁפְתֵּי חַכְמִים, בָּאֵר הֵיטֵב (לְהַרְבֵּה מִשֶּׁהָ מַת זַע"ל בְּעַל מַטֵּה מֹשֶׁה, בְּפִרְשׁוֹתֵינוּ עַל פִּירוּשׁ רִש"י). וְכֵן הַקְּשָׁה בְּדַבְרֵי דוֹד (פְּסוּק ח). לְג. לְשׁוֹן הַפְּסוּק, 'וְלָמָּה הִבַּתְתָּם אֶת קֶהֱל ה' אֶל הַמְּדַבְּרֵי הַנֶּהָ

וּבְהִמָּה' (תהלים לו, ז), אָדָם בְּזִכּוֹת בְּהִמָּה
'תוֹשִׁיעַ ה'". וְהֵייתִי אוֹמֵר, שְׂאֵף כָּאֵן
הַשְּׂמִיעֵנוּ הַפְתּוּב 'וְאֵת בְּעִירָם', לוֹמֵר
'שְׂבוּכּוֹת הַבְּהִמּוֹת הָיוּ הַמּוֹם לְיִשְׂרָאֵל.
מִשׁוֹם הָכִי, כָּתַב רִש"י מְלֻמָּד וְכו',
דְּמֻדְכָתַב 'וְאֵת בְּעִירָם' מוֹכַח

וַיֵּשׁ לוֹמֵר, שֶׁהֲצַרְךָ רִש"י לְפָרֵשׁ כָּךְ,
מִשׁוֹם שֶׁהָיָה מְקוֹם לְטַעוֹת וְלוֹמֵר,
דִּישְׂרָאֵל לֹא הָיוּ זֹכִים, וּבָא לָהֶם מִים
בְּזִכּוֹת הַבְּהִמּוֹת, כְּמוֹ שְׂמֻצִינוּ בְּעוֹבְדֵי
דְּאֶלְפִסְנֵדְרוֹס מוֹקְדוֹן (ויק"ר כו, א), חֲיִיבוֹן
בְּגִין בְּעִירָא דְקִיק, מְטָרָא נְחִית, 'אָדָם

זרע שמשון המבואר

חטאו, אתם ניצולים, והגשם יורד לכם,
והשמש זורחת עליכם, וכמו שנאמר (תהלים
לו, ז) ¹⁷ 'אָדָם וּבְהִמָּה תוֹשִׁיעַ ה', ודורשים את
הפסוק, אָדָם בְּזִכּוֹת בְּהִמָּה 'תוֹשִׁיעַ ה'".

וְלִכֵּן הֵייתִי אוֹמֵר, שְׂאֵף כָּאֵן הַשְּׂמִיעֵנוּ
הַפְתּוּב 'וְהִשְׁקִית אֶת הָעֵדָה וְאֵת בְּעִירָם', לוֹמֵר
שֶׁרַק בְּזִכּוֹת הַבְּהִמּוֹת, הָיוּ הַמּוֹם לְיִשְׂרָאֵל, אֲבָל
הֵם מִצַּד עֲצֻמָּם לֹא הָיוּ רִאוּיִים לְכַךְ¹⁸.

מִשׁוֹם הָכִי - כְּדִי לְהוֹצִיא מִסְבָּרָא זו, כָּתַב
רִש"י, מְלֻמָּד וְכו' שֶׁחֹס הַקְּב"ה עַל מְמוֹנָם שֶׁל
יִשְׂרָאֵל, וְהֵיינוּ שִׁישְׂרָאֵל הָיוּ רִאוּיִים מִצַּד
עֲצֻמָּם, שֵׁינִתָּן לָהֶם מִים, דְּמֻדְכָתַב 'וְהִשְׁקִית
אֶת הָעֵדָה וְאֵת בְּעִירָם', עִם תִּיבַת 'וְאֵת',

בני אדם שאינם ראויים למזון, ניזונים בזכות הבהמות

וַיֵּשׁ לוֹמֵר, שֶׁהֲצַרְךָ רִש"י לְפָרֵשׁ כָּךְ, מִשׁוֹם
שֶׁהָיָה מְקוֹם לְטַעוֹת וְלוֹמֵר, דִּישְׂרָאֵל לֹא הָיוּ
זֹכִים - לֹא הָיָה לָהֶם זְכוּת, וְלֹא הָיוּ רִאוּיִים
מִחֲמַת מַעֲשֵׂיהֶם לִתֵּת לָהֶם מִים לְמַחִייתָם,
וּבָא לָהֶם מִים רַק בְּזִכּוֹת הַבְּהִמּוֹת, כְּמוֹ
שְׂמֻצִינוּ בְּעוֹבְדֵי - בַּמַּעֲשָׂה דְּאֶלְפִסְנֵדְרוֹס
מוֹקְדוֹן מֶלֶךְ יוֹן, בַּמְדַּרְשׁ (ויק"ר כו, א)¹⁹, שֶׁאִמֵּר
לוֹ הַמֶּלֶךְ שֶׁל מְדִינַת אַפְרִיקָא, חֲיִיבוֹן - לְשׁוֹן
שְׂבוּעָה, שֶׁאַתֶּם בַּעֲצֻמְכֶם, מִחֲמַת רִשְׁעֵתְכֶם,
אֵינְכֶם רִאוּיִים, לֹא לְגִשְׁם, וְלֹא לְזִרְיַחַת
הַשֶּׁמֶשׁ, אֲלֵא בְּגִין בְּעִירָא דְקִיק, מְטָרָא נְחִית
- בְּזִכּוֹת הַבְּהִמּוֹת הַדְּקוֹת שְׂבִינֵיכֶם, שֶׁלֹּא

ציונים ומקורות

אלכסנדרוס, הן], אמר ליה [מלך אפריקה
לאכסנדרוס] תפח רוחיה דההוא גברא [לשון קללה,
תצא רוחו של איש זה - אלכסנדרוס, שדיבר כן,
והראה את רעת לבו], בזכות בעירא דקיקא, שמשא
דנחה עליכון, ומיטרא דנחית עליכון [בזכות הבהמות
הדקות, השמש זורחת עליכם, והגשם יורד לכם],
אמטו בעירא דקיקא, אתון משתובין [כי רק בזכות
הבהמות הדקות, אתם ניצולים, אף על פי שאתם
רשעים], הדא הוא דכתיב 'אדם ובהמה תושיע ה',
אדם בזכות בהמה, תושיע ה'. לו. לשון הפסוק,
'צִדְקָתְךָ כְּהַרְרֵי אֶל-מִשְׁפָּטְךָ תְּהוֹם רַבָּה אָדָם וּבְהִמָּה
תוֹשִׁיעַ ה'". לו. ובשפתי כהן (בפרשתינו ד"ה
ולמה) ביאר כן, וזה לשונו, אמרו 'אנחנו ובעירנו',
לומר שהקב"ה מרחם על עולמו אפילו בשביל
הבהמות וכו', כן אמר כאן אנחנו ובעירנו, אם אין
אנו ראויים יתן לנו בשביל בהמות שלנו. וכן ביאר
בחוט של חסד (כ, ד).

מצווה להשקותם, שהרי הקב"ה זן את כל בריותיו.
לו. וכמו כן בירושלמי (ב"מ פ"ב ה"ה). לשון המדרש
[מתחילה מבואר שם, שאלכסנדרוס מוקדון, כשהגיע
למדינת אפריקה, ראה איך ששנים מאנשי מדינתו,
מוכר שדה והקונה, באו למפלט לפני מלך אפריקה,
כי קונה השדה מצא בשדה מטמון, ורצה להשיבו
למוכר, והמוכר סירב לקבל את המטמון, ופסק מלך
אפריקה, שצריך לשדך בנו של זה עם בתו של זה,
ולתת להם את המטמון. ועל כך אמר אלכסנדר
מוקדון, שאם היה בא דין כזה לפניו, הוא היה הורג
את שני בעלי הדינים, ונטל את המטמון לעצמו].
אמר [מלך אפריקה לאכסנדרוס], ושמשא דנחא
בארעכון [האם השמש זורחת בארצכם], אמר ליה,
הן [כן], [שאל מלך אפריקה את אלכסנדרוס],
ומיטרא נחית בארעכון [האם יורד גשם בארצכם],
אמר ליה, הן. אמר ליה, דלמא אית בארעכון בעיר
דקיק [שמא יש בארצכם בהמה דקה, והשיבו

לָנוּ זְכוּת, הִיָּה לּוֹ לְהוֹשִׁיעֵנוּ בְּזִכּוֹת הַבְּהֵמוֹת. וְהִיָּה דִי שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יָשִׁיב 'וְהִשְׁקִיתָ אֶת הָעֵדָה', וְתוֹ לֹא, וּמִמִּילָא יִשְׁתּוּ הַבְּהֵמוֹת נִמְי, וְלָמָּה חֲזַר לֹאמֹר 'וְאֵת בְּעִירָם'. אֲלֵא וְדֹאֵי לְלַמְדֵּנוּ שְׁחָם הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְכוּ'.

זרע שְׁמִשׁוֹן הַמְּבֹאָר

הָעֵדָה, וְתוֹ לֹא - ולא היה צריך לכתוב יותר מִכֵּךְ, וּמִמִּילָא פשוט הדבר, שכשיצאו מים מהסלע, יִשְׁתּוּ הַבְּהֵמוֹת נִמְי, כמו ששאלו ישראל, שהרי אדרבה, גם ישראל זכו למים רק בזכות הבהמות, וְלָמָּה חֲזַר הַפְּסוּק לֹאמֹר 'וְאֵת בְּעִירָם'.

אֲלֵא וְדֹאֵי, שכתב 'ואת בעירם', שמשמע מִכֵּךְ שהבהמות היו טפלות לישראל, לְלַמְדֵּנוּ, שְׁחָם הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְכוּ' על ממונם של ישראל. והקב"ה לא הביא מים לישראל בזכות בהמתם, רק אדרבה, ישראל זכו לכך בזכות עצמם, והקב"ה הביא מים לבהמות בזכות בעליהם, שהם בני ישראל. ומכאן יש ללמוד, שהקב"ה חס על ממונם של ישראל בזכות בעליהם.

שֶׁהַבְּהֵמוֹת הָיוּ טַפְלִים לָהֶם. דֹּאֵי לֹא הָכֵי, הִיָּה לּוֹ לֹאמֹר 'וְהִשְׁקִיתָ אֶת הָעֵדָה וּבְעִירָם', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ יִשְׂרָאֵל לְמוֹת שָׁם אֲנַחְנוּ וּבְעִירָנוּ, בְּלֹא 'אֵת'. וְאִין הָכֵי נִמְי אֶפְשָׁר לֹאמֹר, שְׁכֹנֵת יִשְׂרָאֵל הִיָּתָה כְּךָ, אֶף אִם אִין

מוֹכָה, שֶׁהַבְּהֵמוֹת הָיוּ טַפְלִים לָהֶם, והם ניצלו בזכות ישראל^ט. דֹּאֵי לֹא הָכֵי - שאם הטעם שהקב"ה הוציא מים מן הסלע, לא היה בזכות ישראל, אלא בזכות הבהמות שלהם, הִיָּה לּוֹ לַפְּסוּק לֹאמֹר 'וְהִשְׁקִיתָ אֶת הָעֵדָה וּבְעִירָם', כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ יִשְׂרָאֵל (שם כ, ד)^ט 'לְמוֹת שָׁם אֲנַחְנוּ וּבְעִירָנוּ, בְּלֹא 'אֵת'.

ישראל בקשו שיצאו המים בזכות בהמתם, אך הבהמות זכו למים בזכות ישראל

וְאִין הָכֵי נִמְי, אֶפְשָׁר לֹאמֹר, שְׁכֹנֵת יִשְׂרָאֵל כששאלו את המים והוסיפו לבקש עבור הבהמות, הִיָּתָה כְּךָ^ט, דֹּאֵף אִם אִין לָנוּ זְכוּת, הִיָּה לּוֹ - יש לו להקב"ה לְהוֹשִׁיעֵנוּ, ולהוציא לנו מים, בְּזִכּוֹת הַבְּהֵמוֹת. וְאִם כֵּן, הִיָּה דִי שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יָשִׁיב לְמִשָּׁה, 'וְהִשְׁקִיתָ אֶת

ציונים ומקורות

רק בעבור עצמם [דמה להם לבקש עבור הבהמות בעת שהם עצמם בסכנת מיתה], ומה שהזכירו את הבהמות היה רק בשביל לומר שאם אינם ראויים מעצמם, עכ"פ יזכו מחמת הבהמות וכמו שצינינו במדרש במעשה של אלכסנדרוס מוקדון, ואם כן בתשובת הקב"ה אליהם לא היה צריך להזכיר כלל את ענין הבהמות, ודי היה להקב"ה להשיב שישקה אותם מים וכפי בקשתם שהיתה רק לעצמם, ולא היה צריך לומר כלל 'ואת בעירם'. מג. פירושו, אף שגם בלי זה היה הקב"ה מצווה להשקותם, כמו שהקב"ה נותן לכל בריה די מחסורה, מכל מקום, ממה שכאן דקדק הפסוק לכתוב 'ואת בעירם', למדנו שהטעם שנתן להם מים היה מחמת שהבהמות טפלות לישראל, ומוכח שהקב"ה חס על ממונם של ישראל, וזה היה סיבה נוספת להשקות את בהמתם.

לט. שתיבת 'ואת' מורה על היות הבהמות טפלות להעדה. וכעין מה שדרשו בגמרא (עירובין ד, ב) וירחץ את כל בשרו (ויקרא טו, טז), את הטפל לבשרו, וזהו שער. וכעין זה מצינו בברכות (לו, ב) ובפסחים (כב, ב) ובסוכה (ו, א) ובכבודות (ו, ב). מג. לשון הפסוק, 'וְלָמָּה הִבַּאתֶם אֶת קַהֲלֵי ה' אֶל הַמִּדְבָּר הַזֶּה לְמוֹת שָׁם אֲנַחְנוּ וּבְעִירָנוּ'. מא. בדברי רבינו מתיישבת תמימה האלשיך (במדבר כ, א-ב שאלה ח) על אומרים 'אנחנו ובעירנו', שאחרי מות עצמם, מה יתן ומה יוסיף מות בעירם. וראה בנין אריאל משיבת נפש (שם כ, ח) וחוט של חסד (כ, ד) שעמדו בקושיא זו. מג. פירושו, מתחילה כתב רבינו, שאם הקב"ה ציווה להשקות את ישראל רק בזכות בהמתם, היה לו לפסוק לומר 'והשקית את העדה ובעירם', בלי 'ואת'. ועתה מוסיף רבינו, שיתכן שעיקר בקשת בני ישראל היתה

לומד בתורת זרע שמשון

רוצה להבין יותר?
מעונין לשעוע ווארט קולע
בעניני הפרשה?
רעיון קצר ונפלא בענינים אחרים?
שיעור תמציתי על דרוש שלם?

בלשון הקודש * באדיש
באנגלית * בצרפתית

קול זרע שמשון

ארץ ישראל
02-80-80-600

ארה"ב
716-229-4808

לונדון
0333-300-2515

עדור חדש!

3 דקות עם זרע שמשון

ליעברית, 130 * לאדיש, 230 * לאנגלית, 330

חדש!
הופיע תהלים "זרע שמשון"
לפרטים:
ארץ ישראל

02-80-80-500
052-71-66450

ארה"ב
347-496-5657

